GODZIENNA

Ner 30. ROK 1833 PIĄTEK 1 LUTEGO.

Pismo to wychodzi codzień oprócz świąt uroczystych. o god. 10 przed południem w drukarni ST. GIESZKOWSKIEGO.

PRENUMERATA.
Kwartalna ......złp. 12
Miesięczna...... „ 5
Ner pojedynczy..gr: 10
Za donie:od wier. gr:15

Gazeta Krakowska.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE
Barometr dla lepszego porównania zredukowany na O ° Reaumiura.

Dzień godzina	Barometr na O° 0.	Therm:	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf.	UWAGI
7	27 1. 863	-- 3-0	-- 7,8	Południowy słaby	Pochmurno	
30. 12	„ 1. 534	-- 3,5	3,3	Pu: wschodni słaby	„	
3	„ 1. 098	-- 2,9	3,0	„ „	„	
9	„ 0 896	-- 0,9	-- 5,0	Żaden	„	

Część Nieurzędowa.

KRAKÓW

Towarzystwo Dobroczynności zawiadomia szanowną publiczność, iż dla wielu przeszkód nie mogąc dać zapowiedzianego balu dziedzinnego, na korzyść ubogich przeznaczonego, w dniu 4 b. m. takowy niezawodnie w d. 7 Lutego to jest w dzień Czwartkowy dany będzie.

POLSKA.

Warszawa 26 *Stycznia.*

Komissya Rządowa
Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Ogłasza niniejszem, że w r. z. 1832, wyjednała listy przyzuania wynalazków i wydała patenta swobody następujące;

Listy przyznania wynalazków.

1. Dnia 5 Kwietnia Panu Felixowi Paucer na budowanie statków do holowania ciężarów pod wodę, na lat 9 na całe Królestwo.

2. Dnia 5 Czerwca Panu Janowi Klammann na machinę właściwej przez niego wynalezionej konstrukcyi, do wyrabiania pistonów do broni, na lat 9 w całem Królestwie.

3. Dnia 21 Września Panu Janowi Hejmann na budowanie machiny właściwej konstrukcyi, do wyrabiania sztyftów na zimno do kucia obawia używanych, na lat 3 w całem Królestwie.

4. Dnia 15 Grudnia Panu Dobrowolskiemu na budowanie apparatu gorzelniczego, właściwej mu konstrukcyi, na lat 10 na całe Królestwo.

Patenta swobody.

5. Dnia 5 Kwietnia dla Pana Karola Bugge na konstrukcyą udoskonalonego apparatu gorzelnianego do wypędzania odrazu wódki okowity na gołym ogniu, na lat 6 na całe Królestwo.

6. Dnia 5 t. m. dla Pana Jana Koncewicza, na konstrukcyą apparatów gorzelnianych parowych do pędzenia od razu wódki okowity, na lat 7 na całe Królestwo.

7. Pod tąż samą datą Panu F. Minter na wyłączne pokrywanie sposobem Berlińskim dachów cynkową blachą, na lat 6 w całem Królestwie.

8. Tegoż dnia Panu Karolowi Wagemann na wprowadzenie i konstrnkcyą apparatu nowego iego wynalazku, do chłodzenia brzeczki piwnej i gorzałczanej roboty na lat 6 na całe Królestwo.

Dnia 17 Września Panu C. J. Minter na wyłączne wyrabianie drukowanej kolorami ceraty, podkładanej owczą wełną, nakształt sukna, na lat 3 w całem Królestwie.

10. Dnia 18 Września dla Pana Henniger na wyrabianie metalicznej kompozycyi z niklu, miedzi i cynku złożonej, nowotnem srebrem (Neusilber) czyli Pakfong zwanej, na lat 6 w całem Królestwie.

W Warszawie d. 21 Stycznia 1833 r.
Radca Stanu, Dyrektor Wydziału:
(podpisano) *Lubowidzki.*
Sekretarz Wydziału:
(podpisano) W. *Łuszczewski.*

Dyrekcya Jeneralna Poczt Królestwa Polskiego.

Uwiadomia publiczność, iż w skutek zapadłego postanowienia rady administracyjnej pod dniem 24 listopada (4 Grudnia) r. z. następne przepisy wskazane są co do ambalarza pieniędzy srebrnych i złotych do cesarstwa rossyiskiego pocztą przesyłać się mających:

Pieniądze srebrne w większych ilościach na pocztę oddawane, winny bydź w mocnych baryłkach, a złoto w woreczkach skórzanych opakowane, ostatnie jeszcze w pudełka włożone i opieczętowane bydź powinny.

2. W mniejszych ilościach pieniądze w złocie lub srebrze do cesarstwa posyłane, po przeliczeniu onegoż w obec officyalisty pocztowego przyjmującego, mają bydź w mocny kawał skóry juchtowej włożone, ciasno ściśnięte i zawiązane, a przewlokłszy końce sznurka przez skórę powyżej przewiązki, takowe przypieczętowane będą pieczęcią pocztową i pieczątką oddającego.

Urzędy pocztowe stósowne do niniejszych przepisów odebrały rozporządzenia, do których i oddawcy pieniędzy srebrnych lub złotych do cesarstwa rossyjskiego pocztą expedyować się mających, zastósować się zechcą.

PRUSSY.

Berlin 15 *Stycznia.*

Dowiadujemy się że Anglia przychyla się do pacyfikacyi przez Króla pruskiego proponowanej w sprawie belgijskiej, gdy tymczasem Francya obstaje przy wolnej żegludze na Skaldzie.— Co się tyczy interessów Związku Niemieckiego, zdaje się że powszechne życzenia aby w całej rzeszy zaprowadzono jedną stopę menniczną, miarę i wagę, tudzież aby poznoszono tam i owdzie jeszcze istniejące sądy patrymonialne, jako ostatni upominek feudalizmu i uciemiężeń średniego wieku, w krótce ziszczonemi będą. *(K. H.)*

FRANCYA.

Paryż 15 *Stycznia.*

Gazeta *Tribune* pisze: »Sprawnjący tu hollenderskie interessa oświadczył ciału dypłomatycznemu, iż jeżeli w mowie z powodu nowego roku będzie jaka wzmianka o Belgii, byłby zniewolonym nie towarzyszyć mu w tej ceremonii.«

Z Bajonny donoszą, iż P. Stratford Canning w przejeździe swoim złożył u podprefekta 600 franków dla wychodców hiszpańskich.

BELGIA.

Bruxella 16 *Stycznia.*

Z Lille piszą pod d. 10 b. m: »Miasto nasze podobne jest teraz do obozu. Wojska przychodzą ze wszystkich stron, artyllerya, piechota, kawalerya; do tego przydajmy zjazd królów i królowych, xiążąt i xiężniczek, i innych dostojnych osób, najliczniejszy jaki tu kiedykolwiek widziano, królowa belgijska nie odstępuje prawie od matki. Król Leopold przyszedł już do zdrowia, i siada do stołu.

HOLLANDYA

Haga 15 *Stycznia.*

Utrzymują mówi Rotterdamski *Courant*, że ostatnie z Londynu nadesłane propozycye nie są takie, jak nam je angielskie dzienniki ogłosiły, lecz tego rodzaju, iż nie mogły natychmiast bydź odrzuconemi, stanowiąc przedmiot potrzebujący długich narad.«

AMERYKA POŁUDNIOWA

Jenerał Sandander, przybywszy z młodym Bonaparte siostrzeńcem Napoleona, dnia 4 Października do S. Fe de Bogota, złożył przysięgę i wydał nazajutrz odezwę treści na-

stępującej: »Mieszkańcy Granady! Wolny wybór prawych reprezentantów waszych i nadzieja, iż wam będę mógł bydź użyteczny, powodowały mnie do przyjęcia urzędu prezesa. Korzystam z tej sposobności aby wam obwieścić mój sposób myślenia i drogę po której postępować postanowiłem. W tej proklamacyi znajdziecie także wyznanie mojej wiary politycznej, czego odemnie żądać macie prawo. Wzajemne powinności nas wiążą, których nadwerężyć nie możemy, nie chcąc kraju wtrącić w odchłań nieprzeliczonych nieszczęść. Jest moim obowiązkiem poddać moje prawa konstytucyi, nad której całkowitem zachowaniem najstaranniej czuwać przysiągłem, i spodziewam się iż mi Bóg dopomoże przysięgi dotrzymać. Waszą jest powinnością okazać posłuszeństwo konstytucyi, szanować zwierzchność i wszelkiemi siłami starać się utrzymać niepodległość Nowej Granady, czego się po was spodziewam, gdyż bez waszego współdziałania, wszystkie usiłowania moje będą bez skutku. Macie sposobność abyście mnie bacznym czynili na moje błędy i tém samém byli stróżami waszego szczęścia. Macie wolny wstęp do rządu, ktory wysłucha skarg waszych i wymierzy żądaną sprawiedliwość. I mnie służy toż samo prawo do wyjaśnienia i usprawiedliwienia mojego postępowania; mam prawo wezwać trybunały do ukarania każde wykroczenie przeciw prawu; a siłą zbrojną utłumić każde poruszenie zmierzające do zamieszania spokojności publicznej lub obalenia rzeczypospolitej. Nie obawiajcie się, ażeby rząd miał kiedy użyć powierzonej sobie władzy do osiągnienia innego celu. Będę wam tak rządził, jak sam pragnę bydź rządzonym, podług prawa. Ustawa nasza będzie dla nas prawdą. Będę szanował prawa mniejszości, jednak jej nie dopuszczę tryumfować nad większością. Urzędnicy nie nadużyją władzy bezkarnie. Prawdziwy patryotyzm znajdzie uwielbienie. Wolno będzie każdemu myśli swoje objawiać. Wszystko się będzie dziać podług woli większości i na korzyść ludu. Naszej księdze ustaw poświęcę sławę, gdyż prawo tylko może nam nadać i zachować spokojność, obfitość, zaszczyt i szczęście. Nie taję ja wcale trudności jakie będę musiał pokonywać. Sześć lat bratobojczej wojny zadały krajowi straszne rany. Zeszły rząd zawiódł wiele nadziei, a nowy wzniecił inne; tak zawikłany stan rzeczy będzie utrudzał pierwsze kroki rządów konstytucyjnych. Widzę ja cierpienia ludu i czuje całą ważność powierzonego mi obowiązku przywrócić Nowej Granadzie pod rządem konstytucyi dawny porządek i pomyślność krajową. — Mieszkańcy Granady! Kończę wezwaniem was, ażebyście bez względu na zdania w czasie niezgody domowej, w niepamięć puścili nienawiść i zemstę, żyjąc odtąd w zgodzie i ciesząc się z swobody pod błogim cieniem praw konstytucyjnych, którymeśmy posłuszeństwo przysięgli. Szczere i nieograniczone poddanie się ustawom, jest świętym obowiązkiem każdego dobrego obywatela. Pełnijmy je więc wszyscy, a będziemy mieli ojczyznę; swobody tylko i pokój osłodzą i ustalą nasze szczęście i pozwolą nam używać owoców 22 letnich cierpień.«

Rozmaitości.

Krótka wiadomość o twierdzy Lillo.

Lillo leży na prawym brzegu Skaldy 3½ mili od Antwerpii, 4 mile od Bergen-op-Zoom. Dawniej był tam tylko sam kanał, na rozkaz cesarza Ottona II w roku 980 wyrznięty. — W roku 1377 wystąpił z swoich brzegów, zalał wiele wsi i stał się prawie zatoką. W r. 1584 zbudowali obywatele Antwerpii warownię Lillo; w 4 lat potém, kazał xiążę Parmy oblegać to warowne miejsce przez 5000 ludzi z 10 działami, zamek warowny zaś przez pułkownika Mondragon; lecz po daremnych usiłowaniach i stracie 2000 ludzi, przymuszony był do odstąpienia od oblężenia. Również tak powiodło się Hiszpanom w roku 1688. — Fortyfikacye w Lillo są bardzo regularne; na wałach znajdowały się wprzódy bardzo piękne ulice drzewami wysadzone, lecz takowe zniszczone zostały w r. 1784, dla zbudowania kazamat. Na wałach stały nieustannie działa, w celu ostrzelania okrętów, które szły do Antwerpii, aby nie prowadziły większych okrętów do góry, jak tylko te, jakie oznaczono w uciążliwej konwencyi w r. 1648 zawartej podczas pokoju w Münster, która handel i żeglugę w Belgii zniszczyła. Po wzięciu warowni Lillo przez Francuzów w 1748 i zburzeniu tejże, kazali takową znowu zbudować Stany Zjednoczone Hollandyi, którym się to warowne miejsce przez pokój Akwisgrański dostało; zbudowano także w tym czasie wiele innych zam-

ków na obydwóch brzegach Skaldy. Przez traktat w Fontenebleau, z dnia 8 październi-ka 1785 r. odpadła ta warownia znowu do Belgii. — Poniżej Lillo dzieli się Skalda na dwie odnogi: jednę nazwano Hond, czyli Wschodnią Skaldą, która płynie pod Bergen-op-Zoom, druga nazwana Zachodnią Skaldą, nad którą leży Flesynga. Liczą 12,000 mieszkańcow w Lillo.

Wołoszczyzna.— Piękny ten kraj, znany z zatargów z Turkami i rozterek, których tylekroć był miejscem, zwraca od niejakiego czasu powszechną na siebie uwagę, z powodu nagłego wewnętrznego przeistoczenia się, i zaprowadzenia nowej w miejsce opłakanej na wschodzie panującej administracyi krajowej. Tam gdzie twardy despotyzm żelażną ręką niesprawiedliwości, tłoczył nieszczęścia, gromadzone przez chciwość i samowolne postępowanie pod rządem oligarchicznym, panuje teraz ścisła sprawiedliwość i mądre instytucye pod prawdziwie ojcowskim rządem, który zapewnia swobody dla ludu, a pociechę i błogosławieństwo dla monarchy. Po długiej przykrej i niepogodnej nocy, piękny nareszcie wiosenny dla tego kraju zajaśniał poranek, przedstawiający godny do naśladowania wzór dla wielu rządców, których zarząd odległych prowincyi nie jednego Monarchy najpiękniejsze nie raz zawiódł nadzieje. Następujący wyjątek z listu pisanego z Bukarestu, który niektóre Francuzkie dzienniki ogłosiły, potwierdza niejako czerpane w tym względzie na innej drodze wiadomości:

»Oddzielona ciemnotą i barbarzyństwem od reszty Europy, jęcząca pod brzemienim nieszczęść, ustawicznie ciśniona od konającego w zepsuciu rządu, Wołoszczyzna, ktoby się spodziewał, iż przedstawi już teraz tkliwą scenę, jakiéy dopiero byłem świadkiem. Jenerał Kisselew, pełnomocny Prezes Mołdawii i Wołoszczyzny, pokazał ile jeden człowiek może mieć wpływu na przeznaczenie ludu. Postawiony rozkazem swego Monarchy na czele reformy administracyjnéy, zapewnioney przez rząd Rossyjski na korzyść tych xięztw; powołany do zaprowadzenia systematycznego rządu, pośród rozprzężenia i samowolności rządu oligarchicznego; wielki ten administrator musiał wszystko stwarzać w kraju, gdzie tak zwyczaje, jak instytucye były naganne, potrzebujące przekształcenia. Natchniony własnym jeniuszem, usunąwszy milczenie przykładem swych cnót i szlachetnością swego postępowania, krzykom samolubstwa i ducha stronniczego, spełnił wysokie przeznaczenie swey missyi, nietylko zachowując kray od wstrząśnienia nieoddzielnego od każdey zmiany polityczney, ale zapewniając zarazem przez swóy roztropny zarząd, prawo do wdzięczności mieszkańców.

»Dzień 14 Listopada zakończył rok trzeci administracyi jenerała Kisselew. Magnaci Wołoszczyzny i władze w Bukareście postanowiły obchodzić uroczyście tę rocznicę, jako dzień pomyślności i szczęścia publicznego.— Lecz ten obchód byłby podobny do wszystkich innych nakazywanych oznak martwych, bez żadnego życia i uniesień jakie wzbudza przywiązanie ludu, a które tu serdeczny głośno przedstawiło widok. Cisnął się licznie zgromadzony lud, aby do hołdów składanych przez władze, przyłączyć dobrowolne wyrazy wdzięczności. Przypadek zrobił mię świadkiem tego prawdziwie narodowego święta; wrażenia jakie zrobiło na mnie, nie wyydzie nigdy z mojéy pamięci. Wszystkie pokoje pałacu pełnomocnego Prezesa, wszystkie dziedzińce, i place otaczające jego mieszkanie, zapełnione były ludźmi wszelkiego stanu od bojara aż do wyrobnika; wszyscy gromadzili się około tego, który wszystkie chwile poświęcał ich szczęściu, nazywając go oycem, i opiekuńczem jeniuszem na widok łez, które spływały po twarzy jego, odbierając naypięknieyszą koronę obywatelską, po wzruszeniu, które przerywało jego słowa, i usiłowaniach, jakie czynił aby uniknąć publiczney wdzięczności, poznałem reformatora narodu i dobroczyńcę ludzkości.»

TEATR NARODOWY.

W Sobotę to jest d. 2 Lutego 1833 roku daną będzie Wielka Czarodziejska Opera z Ewolucyami, marszami, i Tablami, entrepryza wszelkich dołoży starań aby sztuka ta z zadowolnieniem Publiczności przyjętą została.

Z Powodu przypadającego Uroczystego święta Gazeta jutro nie wyydzie.